

Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi

Journal of Academic Language and Literature

Cilt/Volume: 4, Sayı/Issue: 3, Eylül/September 2020

Cennet ALTUNDAŞ

Arş.. Gör., Hacettepe Üniversitesi
cennetkuntas@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-4508-6472>

Orhan Kemal'in Hikâyelerinde Suç ve Suçlu

Crime and Criminal Orhan Kemal's Stories

Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş Tarihi/Received: 24.07.2020

Kabul Tarihi/Accepted: 01.09.2020

Yayın Tarihi/Published: 11.09.2020

Atıf/Citation

Altundaş, Cennet (2020). Orhan Kemal'in Hikâyelerinde Suç ve Suçlu. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 4 (3), s. 379-401. DOI: 10.34083/akaded.773549.

Altundaş, Cennet (2020). Crime and Criminal Orhan Kemal's Stories. *Journal of Academic Language and Literature*, 4 (3), p. 379-401. DOI: 10.34083/akaded.773549.

<https://doi.org/10.34083/akaded.773549>

Bu makale iThenticate programıyla taranmıştır.
This article was checked by iThenticate.

Öz

Bu çalışmada Orhan Kemal'in hikâyelerinde suç ve suçlu kavramı değerlendirilmiştir. İncelenen eserlerde suç çeşitleri, ceza kanununa göre sınıflandırılmıştır. Toplumcu gerçekçi yazar kimliği ile öne çıkan Orhan Kemal'in, eserlerinde ele aldığı "küçük insanın" suça yönelmesinin sebepleri ortaya konulmuştur. Aynı zamanda hikâyelerde yasalarca suç kabul edilen bu davranışların, suçlu üzerindeki etkisi de tespit edilmiştir. Orhan Kemal'in hikâyelerinde suç, geçim zorlukları ile çeşitli türlerde ortaya çıkmaktadır. Hikâyelerde yer alan suçların hepsi ceza kanuna göre bireysel suçlardır ve suçların ortaya çıkış sebebi çoğu hikâyede ekonomik temellidir. Hikâyelerde hırsızlık, dolandırıcılık, yaralama, cinayet, taciz, tecavüz öne çıkan bireysel suçlar arasındadır. Hikâyelerde işlenen suçlar, planlanmadan, hayatın doğal akışı içinde ortaya çıkan suçlardır. Eserlerdeki suçlu tipi çoğu zaman işlediği suçun asıl mağduru olan kişilerdir. Suçlu olanın güçlü ve acımasız olması fikrinin aksine Orhan Kemal'in suçluları okuyucuda merhamet uyandıran, mecbur kaldığı için bu suçu işledi denilen suçlulardır. Özellikle çocuk ve kadın suçlular çoğu zaman işledikleri suçtan en çok zararı gören kişiler olarak hikâyelerde yer almıştır.

Anahtar Kelimeler: Suç, suçlu, hikâye, hırsızlık, cinayet

Abstract

In this study, the concept of crime and criminal is evaluated in the stories of Orhan Kemal. The types of crime in the studied works are classified according to the criminal law. Orhan Kemal is a socialist realistic writer. In his works, he deal with "ordinary human". For this reason, in this study, the reasons of the ordinary human's inclination to crime were revealed in his works. At the same time, the effects of these behaviors, which are accepted by laws, on the criminal have been identified in the stories. Crime in Orhan Kemal's stories occur in various types with bad straits. All of the crimes in the stories are individual crimes according to the criminal law, and the reason for the occurrence of crimes is on an economic basis in most stories. Theft, fraud, injury, murder, harassment, rape are among the individual crimes in the stories. Crimes committed in stories are crimes that occur unplanned in the natural flow of life. The type of criminal in the works is often the real victims of the crime he/she committed. Contrary to the idea that the criminal is strong and cruel, Orhan Kemal's criminals are criminals who compromise the reader and commit this crime because he has to. In particular, juvenile and female criminals have often been taken place in stories as those who have suffered the most from their crime.

Keywords: Crime, criminal, story, stealing, murder

Giriş

Türk edebiyatının toplumcu gerçekçi yazarları arasında yer alan Orhan Kemal, hikâyeci ve romancı yönüyle yazın dünyasında önemli bir yere sahiptir. Eserlerinde “küçük insan”ın gündelik yaşamını ve geçim derdini işleyen Orhan Kemal, edebiyat dünyasına şiirleriyle girmiştir. Bursa hapisanesinde tanıştığı Nazım Hikmet’in önerisiyle hikâye ve roman alanında ilerlemiştir. İlk hikâyeleri *Yeni Edebiyat*, *Yürüyüş*, *İkdam*, *Yurt ve Dünya*, *Adımlar* gibi gazete ve dergilerde yayınlanmıştır. Orhan Kemal hikâye ve romanlarında sanat ve sosyal endişeyi birlikte incelemiştir (Kudret 2016: 909). İnci Enginün’e göre onun hikâyeleri romanlarından daha güçlü ve etkilidir. Özellikle de çocuk işçilerin yaşadığı zorlukları anlattığı hikâyeleri ayrıca üzerinde durulması gereken eserlerdir (2008: 341). Hikâye, tür olarak kısa ve vurucu olmak zorundadır. Orhan Kemal de bunu başarmıştır. Asım Bezirci’ye göre Orhan Kemal’in hikâyeciliğinin başarısı kısa bakışlarla en derine inebilen büyük bir gözlem gücünden ve hem başkalarına bakmayı hem de bulup görmeyi bilmesinden kaynaklanmaktadır (1984: 66). Orhan Kemal, gözlem gücünü uzun yıllar işçi ve küçük memur olarak hikâyelerinde anlattığı çevrelerde yaşamından almaktadır.

Hikmet Altunkaynak’ın tespitine göre Orhan Kemal’in sağlığında on iki hikâye kitabı ve yirmi yedi romanı yayınlanmıştır. Bu sayılar Orhan Kemal’in ağırlığı romana verdiğini göstermektedir. Ama onun Türk edebiyatına getirdiği hikâye anlayışı ve araştırmacılar tarafından romanlarının da “oylumu genişletilmiş” hikâyeler kapsamında değerlendirilmesi göz önüne alındığında Orhan Kemal’in temelde bir hikâyeci olduğu söylenebilir (2000: 18). Bu tespitler Orhan Kemal’in hikâyelerinin başarısını açıklamaktadır.

Orhan Kemal’in hikâyeleri olaylar üzerine kurulmuştur. Yazar iyi bir gözlemci olduğu için konularını da genellikle gözlemlerinden çıkarır. “Fabrikalarda çalışmış, İstanbul’da kenar mahallelerde yaşamış olması, ona, geçim sıkıntısı çeken köylü ve kentli yoksul insanları yakından tanıma olanağı vermiştir (Kudret 2016: 910).” Hikâyelerinde ele alınan kişiler işçi, ırgat, küçük memur, işsiz, dilenci, bekçi, çöpçü, mahpus, gardiyan, odacı, köylü, hamal gibi küçük, fakir, yoksul ve ezilmiş kişilerdir.

Cevdet Kudret, Orhan Kemal’in hikâyeleri için çoğu ekmek peşinde koşan insanların hayatları üzerine kurulu olduğunu söyler. Bu açıdan ilk kitaplarının isimlerinin *Ekmek Kavgası* ve *Önce Ekmek* olması da dikkat çekicidir (Kudret 2016: 911). Ekmek peşinde koşan ama hayatı kaçıran insanların hikâyeleri anlatılır.

Asım Bezirci, Orhan Kemal’le yaptığı görüşmesinde niçin hep işçi ve köylüleri anlatıyorsunuz; zenginleri de anlatsanız olmaz mı diye sorar. Orhan Kemal ise “Hep işçiyi, köylüyü anlatmak gibi bir inadın sonucu değil bu. Gerçekçi bir yazar en iyi bildiği şeyi yazmalıdır. İşçi ve köylüler çocukluğumdan beri içime öylesine yerleşmişler

ki... bununla beraber hikâyelerim arasında halli vakitli kişiler de yok değil” (Bezirci 1980: 259-260) diye cevapladığı bu soruda aslında gerçekçiliğinin kaynağını da vurgulamış olur. Yazar, eserinde tanıdığı ve bildiği dünyayı anlatmaktadır.

Orhan Kemal’in eserlerinde, eleştirel sosyal gerçekçi anlayışa uygun bakış açısıyla işçi sınıfı, ırgatlar, zengin-yoksul, şehir-köy, şehirli-köylü çatışması ve siyasi, sosyal zemindeki yozlaşma izleği bütün ayrıntıları ile anlatılmaktadır. “Ekmek” peşindeki “küçük adam”lardan biri olan Orhan Kemal de yaşanan bu çatışma, çelişki ve sömürüyü “duygusal niteliklerden arındıramadığı Tanrısal bakış açısıyla” eserlerinde anlatmıştır (Eliuz 2004: 22).

Ülkü Eliuz, Orhan Kemal’in Maupassant tarzı öykülerinde, hapishanedeki tutukluları; evde, sokakta, işyerinde sorunları olan çocukları; tarlalarda veya fabrikadaki bilinçli ya da bilinçsiz işçileri; gözü dönmüş ağaları; acımasız patronları; yaşamı önemsemeyen, toplum kurallarının kuşattığı küçük adam’ları anlattığını tespit etmiştir (2004: 23).

Orhan Kemal’in hikâyeciliğine ve hikâye evrenine dair Sinan Bakır’ın tespiti şu şekildedir:

Orhan Kemal, hikâyelerinde karakterleri, olayları ve mekânlarıyla canlı bir dünya yaratır. Hikâyelerinin ana karakterleri, bu dünyanın mensubu olan ve hayatta kalma mücadelesi veren işçiler, kadınlar, çocuklar, erkekler, yaşlılar, gençler, memurlar, köylüler, ırgatlar, dilenciler, mahkûmlar, serseriler, fahişeler, yani yoksul “küçük insanlar”dır (Bakır, 2018: 60).

Orhan Kemal’in küçük insanları ve onların hayata tutunma mücadeleleri bütün eserlerinin merkezini oluşturmaktadır. Bu küçük insanlara kimi zaman fabrikada, kimi zaman hapishanede, kimi zaman gecekondu, kimi zaman da son parasıyla meyhanede dertlerini unutmaya çalışırken rastlarız.

Ahmet Hamdi Tanpınar “Türk Edebiyatında Cereyanlar” makalesinde, Orhan Kemal’in daha ziyade Adana havalisini ve oradaki içtimaî şartları anlattığını ve de teknik itibariyle döneminin en sağlam yazarı olduğunu belirtmiştir (Tanpınar 2007: 126). Orhan Kemal, teknik ve gözlem gücüyle dönemindeki yazarlardan ayrılmış ve toplumcu gerçekçi anlayışın önde gelenleri arasında yerini almıştır.

Orhan Kemal’in hikâyeleri ekmek peşinde koşan küçük adamların yaşamı üzerine kuruludur. Çoğu hikâyesinin başkahramanı aldığı maaş evine, eşine ve çocuklarına yetmeyen küçük memur ya da işçidir. İşsiz aile reisleri, sevdiği ya da evlendiği adamdan yüzü gülmeyen kadınlar, çalışmak zorunda olan küçük çocuklar, genç kızlar, suçlular, fuhuş yapanlar hikâyelerde kendilerine yer bulmuşlardır. Zor hayat şartları kimi zaman hikâye kişilerini yasal olmayan durumlarla karşı karşıya bırakmıştır. Çoğu zaman mağdur olan, ezilen hikâye kahramanları, suçlu oldukları durumda bile

acımasız değildirler. Yazar, onları suçlu ve güçlü olarak anlatmaz. Genel kanının aksine güçlü ya da acımasız oldukları için değil; hayat mecbur bıraktığı için suç işlerler.

Suç ve Suçlu

Kelime anlamı olarak yasalara aykırı davranış, cürüm anlamına gelen suç kavramı hukuk, kriminoloji, sosyoloji ve psikolojinin inceleme alanındadır. Suç işlemiş, bir suç, kabahati olan kimseye de suçlu denir. David Canter, *Suç Psikolojisi* kitabında suçun, belirli bir davranış ya da belirli türden bir kişi tarafından yapılan bir eylem olmaktan çok bir sürecin parçası olarak düşünülmesi gerektiğini söyler (2011: 19). Bu yüzden işlenen suçların sebebi çok da açık seçik ortada olmayabilir. Suçu ortaya çıkaran durumlar, bazen anlık kararlar bazen geçmişteki birikmişliğin sonucu olabilmektedir.

Toplum yaşayışını oluşturan ana unsurlardan biri farklı gelir kesimden insanlardır. Toplumda ortaya çıkan yaşamsal gerginliğin sebeplerinden biri de toplum içinde zenginliğin adaletsiz dağılımıdır. Suçun açıklanması söz konusu olduğunda ekonomi temelli yaklaşımlar, toplum kendisini yoksulluktan, işsizlikten ve başlıca gelir eşitsizliğinden kurtarırsa suç oranları da düşer, iddiasındadırlar (Canter 2011: 109). Orhan Kemal'in hikâyelerinde işlenen suçlara bakıldığında ekonomi temelli sorunların, suçların esas kaynağını oluşturduğu görülmüştür.

Türk Ceza Kanunu suçları millet ve devlete karşı suçlar, kişilere karşı suçlar, topluma karşı suçlar ve uluslararası suçlar olmak üzere dört başlık altında sınıflandırmıştır. Bu dört temel başlıktan biri olan kişilere karşı işlenen suçlar; hayata karşı suçlar, vücut dokunulmazlığına karşı suçlar, işkence ve eziyet, koruma, gözetim, yardım veya bildirim yükümlülüğünün ihlali, çocuk düşürme, düşürme veya kısırlaştırma, cinsel dokunulmazlığı karşı suçlar, hürriyete karşı suçlar, şerefe karşı suçlar, özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar ve mal varlığına karşı suçlar olmak üzere alt başlıklara ayrılmıştır (Hafizoğulları vd. 2007: 48).

Orhan Kemal'in hikâyelerinde tespit edilen suçlar, bireysel oldukları için ceza kanuna göre "kişilere karşı işlenen suçlar" başlığı altında değerlendirmeye daha uygundur. Hikâyelerde tespit edilen suç çeşitleri sokak kavgaları, hırsızlık, dolandırıcılık, yasaya aykırı çalışma saatleri ve çocuk işçiler, iftira, cinayet, tecavüz, taciz, rüşvet, fuhuş, çocuğun cinsel istismarıdır.

Orhan Kemal'de suçun geçtiği hikâyelere baktığımızda "kötü insan"ı görmeyiz. Hayat şartlarının suç işlemeye mecbur bıraktığı insanı görürüz. Sadece birkaç hikâyede bunun istisnası mevcuttur. Çoğu zaman maddi kaygıların pençesine düşen "küçük insan"ların hayatın olağan akışında suç işlediğini ve suçlu olduğunu görürüz. Yoksulluk ve suç hikâyelerde iç içe geçmiştir. Olay hikâyecisi olan Orhan Kemal'de

suçlunun psikolojisine, düşüncelerine dair çok fazla bilgi bulunmaz. Suç olayı anlatılır ama suçlu üzerinde hikâyelerde durulmaz. Bu yüzden suçlu tiplerini tespit etmek zorlaşır.

Orhan Kemal'in hikâyelerinde suç ve suçlunun incelediği bu çalışmada, tespit edilen suçlar şu başlıklar halinde incelenmiştir:

1. Mal varlığına karşı işlenen suçlar: hırsızlık, dolandırıcılık
2. Vücut dokunulmazlığına karşı işlenen suçlar: yaralama
3. Cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar: tecavüz, taciz, reşit olmayanla ilişki
4. Hayata karşı suçlar: cinayet
5. Diğer suçlar: çocuk işçiler ve çocuk suçlular, kişiyi hürriyetinde yoksun bırakma, aynı hikâyede geçen çeşitli suç örnekleri, rüşvet ve yalancı şahitlik, grev ve iş cinayeti, siyasi suçlar
6. Suçu anlatılmayan suçlular

Bu başlıklar tespit edilirken Türk Ceza Kanununun suç çeşitlerini sınıflandırması temel alınmıştır. Hikâyede anlatılan olay, bekçi ya da polis müdahalesi ile bitiyorsa; karakol veya hapisane geçiriyorsa uygun başlık altında çalışmaya alınmıştır. Ceza kanuna göre suç olmayan eylemlere yer verilmemiştir. Sadece birer örneği bulunan suç çeşitleri benzer suçlar ile aynı başlıkta değerlendirilerek her suç için ayrı başlık açılmasının önüne geçilmiştir.

1. Mal Varlığına Karşı İşlenen Suçlar: Hırsızlık ve Dolandırıcılık

Türk Ceza Kanununda mal varlığına karşı işlenen suçlar hırsızlık ve dolandırıcılık başlıkları altında değerlendirilmektedir. Orhan Kemal'in hikâyelerinde suçların büyük çoğunluğu ekonomik temellidir. Bu yüzden hikâyelerde hırsızlık ve dolandırıcılığa dair çok sayıda vaka vardır.

1.1. Hırsızlık

Hırsızlık kişilere karşı işlenen bireysel suçlar arasında yer almaktadır. Mal varlığına kastedilen hırsızlıkta kendi yetenek ve çabasıyla ulaşamadığı nesneye, mala sahip olan kişiden çalmasıdır. Geçim derdinin Orhan Kemal'de temel izlekler arasında olduğu göz önünde tutulduğunda hırsızlığın hikâyelerde bu kadar çok geçmesinin nedeni anlaşılabilir.

EkmeK Kavgası hikâye kitabının içinde yer alan "Mahalle Bekçisi Ali" hikâyesinde, Ali ezildiği, hor görüldüğü fabrikaya devlet tarafından görevlendirilen bir bekçi olarak dönmüştür. Kontrol edilen değil; kontrol eden sınıfa yükseldiği için zamanında işçi olarak birlikte çalıştığı kişilere selam bile vermezken fabrikanın ustası ve kapıcısı ile

arkadaş olmuştur. Ali'nin fabrika civarındaki nöbeti sırasında bir hırsızlık olur. "Parmaksız Yusuf, beline doladığı sekiz metre kaput beziyle" (Orhan Kemal 2014a: 15) yakalanınca fabrikada bir kargaşa çıkar; fabrikanın idare memurunun sorgusundan sonra hırsız, karakola götürmesi için Bekçi Ali'ye teslim edilecektir. Bekçilikten önce kendisi de bir amele olmasına rağmen bu hırsızlık olayı için "Amele milleti değil mi, bırak... Bunlarda din, iman, namus... Ulan düşün be şerefsiz, ekmek yiyorsun... Nasıl vicdanın razı geldi de..." (Orhan Kemal, 2014a: 16) diye söylenip tahkire başlar. Hikâyedeki hırsızlık suçu, Bekçi Ali'nin hırslarını ve değişimini ortaya çıkarmıştır.

Ekmek Kavgası kitabında yer alan "Necati" hikâyesi bir koğuştadır. Orhan Kemal'in çoğu koğuştaki ve hapishane hikâyesinde olduğu gibi suçluları, suçlarıyla değil de koğuştaki tavırlarıyla tanıırız. Bu hikâyede de Öğretmen Daniş, Kemal, Necati, Duran gibi suçlular vardır. Biz sadece Necati'nin hırsız olduğunu öğreniriz. Hapishanede Nâzım ve Kemal ile tanışan Necati kitap okumaya ve şiir yazmaya başlamıştır. Başgardıyan ise bu durumdan rahatsız olur ve Necati'nin karıştığı bir kavga sonrası "sen alt tarafı basit bir hırsızısın, kitap okumak senin neyine" diyerek aşağılamıştır (Orhan Kemal 2014a: 156). Hikâyede konu Necati'nin hırsız olması değildir. Hırsızlık gibi adi bir suç işleyen bir adamın kendisine Nâzım'ı örnek almasıdır. Gardıyanı rahatsız eden hırsızlık değil; okumak ve aydınlanmaktır.

Orhan Kemal'in hikâyeleri arasında hırsızlığı konu alan hikâyeler, *Ekmek Kavgası* isimli hikâye kitabında yer alan "Mahalle Bekçisi Ali" ve "Necati"dir. Yazar, hikâyelerde hırsız öne çıkarmaz. Bunun yerine hırsızın durumuna bakıp da kendi ikiyüzlülüğünü görmeyen insanları öne çıkarır. Bekçi Ali, devletten aldığı güçle önce ezenlerle arkadaş olmuştur. "Necati"de gardıyan hırsızlıktan değil; kitaptan rahatsızdır.

1.2. Dolandırıcılık

Dolandırıcılık, hikâyelerde geçim derdinin en temel göstergesi olan suçlar arasındadır. İş bulmakta zorlanan ya da kazandığı ile yetinmeyen hikâye kahramanları kolay yoldan para kazanmak için hünerlerini sergilemişlerdir. Büyü, muska gibi dini duyguların kullanılması, kadının cinselliği ile para kazanması, cahil insanın bilgisizliğinden faydalanıp onun işini halletme vaadiyle yapılan dolandırıcılıklar hikâyelerin temel konusunu oluşturmuştur.

Ekmek Kavgası kitabında geçen "Bir Ölüye Dair" hikâyesinde işçi mahallesinde Zehra adında bir kadın intihar eder. Mahalleli intihara üzüldür gibi yapar ama aslında Zehra'nın ahlaksız ve erkekleri dolandıran bir kadın olduğunu söylerler:

Yok, Zehra dolandırıcıymış, mahallede herkese otuzar, kırkar takmış, fabrikada doğru dürüst çalışırken rahatlık tepmiş, işi mahsustan, daha serbest olabilmek için bırakmışmış, demin savcının önünde uğuna uğuna ağlayan kocakarıya kırk beş

kuruş takmış da kadın hep kırk beşin gittiğine uğunuyormuş, zaten çocukların hiç biri babalarına benzemiyormuş, hepsinin boyları ayrı ayrıymış falan filan...
(Orhan Kemal, 2014a: 36).

Cinselliğini kullanıp erkeklerden büyük miktarlarda borç paralar alan Zehra, üç çocuğunun önünde kendini asmıştır. Mahalleli Zehra'ya borç verip böylece ondan yararlanan erkeklere, kadınlara üzülrken Zehra'yı ayıplamayı seçmiştir. Zehra'nın intiharı bir mahallenin ikiyüzlülüğünü ortaya çıkaran trajik bir olaydır.

Ekmek Kavgası kitabındaki “Büyücü” hikâyesinde ufak tefek bir adam olan İsmail, yazarın ifadesiyle “Kalın, simsiyah kaşlarının altında ufacık gözleriyle dünyaya ters ters bakardı. Bu bakışta kin vardı, haset vardı, günü gelince alınacak öçlerin hırsı vardı” (Orhan Kemal, 2014a: 112). Eski yazı bilen İsmail, bir medrese kaçkınından Arapça bir kitap alır ve büyücülüğe başlar. Büyü, muska, fal derken işleri büyütür; müşterilerini arttırır. “Başını işten kaldıramaz oldu. Para oluk gibi akıyordu” (Orhan Kemal 2014a: 115). Bir gün iş üzerindeyken polis baskını olur. Mahalleli polisler saldırır ve İsmail'i kurtarır. İsmail ise “Ufaktan bir esma çektim... O kadar. Ya kafam kızsız da iza zilzuleti azimesini çekeydim, şerefsizim taş taş üstünde kalmazdı küre-i arzda!” (Orhan Kemal 2014a: 116) diye söylenerek polisten kurtuluşunu kendi kerameti bilmeye ve halkı kandırmaya devam etmektedir. Halk, kendilerini kurtarmaya gelen polisten yana değil de paralarını kaptırdıkları muskacıdan yana olmuştur.

Yağmur Yüklü Bulutlar kitabından yer alan “Dilekçe” hikâyesinde genç yaşında dul kalan kadın, köylerindeki imamın da teşvikiyle tanımadığı bir adamla imam nikâhıyla evlenir. Evlendiklerinin ilk haftasında adam, kadının paralarını alıp kaybolur. “Evliliğimizin üçüncü mü, dördüncü gecesi mi ne, misafirlikteydik. Bir ara zıp diye kalktı. Nereye dedim. Traş olacağım dedi. Anahtarı aldı. Ne bilirdim paralarını uçuracağını?” (Orhan Kemal 1982b: 137). Kadın, imam nikâhlı kocasını şikâyet etmek için mahkemeye gelir. Ama şikâyet edip etmeme konusunda kararsızdır. “Ya beni sınıyorsun? Bakalım bu karının bana karşı sevgisi ne kadar diye... ha? O zaman? Öyle değil mi? O zaman çok ayıp olur vallaha!” (Orhan Kemal 1982b: 137). Kocasını sevdiği ve geri döneceğine inandığı için şikâyetten vazgeçer.

Kırmızı Kúpeler kitabında bulunan “Ümit” hikâyesinde fal bakmak için yanına gelen kadınla birlikte olma hayali kuran adam, kadın tarafından dolandırılır. Falcı kadın, adama onunla birlikte olacağını söyleyip paralarını alır. Hikâyenin sonunda:

Akşamın dokuzuna kadar bekleyen adam, tahta sıradan usulcacık kalktı. Öfkeli, fakat pişman değildi. Aklında, hayır avuçlarında çingene karısının esmer elleri, parktan çıktı. Fakat bir türlü gidemiyor, kadının belki de gece yarısından sonra geleceğini tasarlayarak, geri dönüyor, tekrar parka girip tahta sıraya ilişiyor, kadının gittiği yöne gözlerini dikiyordu (Orhan Kemal 1982a: 302).

Adam, kadın tarafından dolandırıldığını anlamıştır. Ama kadınla birlikte olmayı o kadar çok istemiştir ki gecenin ilerleyen saatlerine kadar beklemeye devam etmiştir.

Sarhoşlar'da yer alan "Av" hikâyesinde Tenekeci Sezai büyü yapar, muska yazar, şeytan kovalar, remil atar hatta avuç içi çizgilerinden geleceği okur. Bütün bunları en iyi yaptığını iddia ederek geçimini sağlar. "Tenekeci Sezai iddia eder, fakat hiçbir iddiasını ispat ettiği görülmemiştir. O sadece iddia eder, ispata yanaşmaz. Tartışmayı tam zamanında mugalataya boğup, bahisten bahse atlamakta, etrafındakilerin dikkatini başka tarafa çekmekte ustadır" (Orhan Kemal 2007b: 62). Halkın çaresizliğini kullanmayı bilen ve dini duygularını sömürmekten çekinmeyen kişiler halkı bu yolla dolandırır. Günümüzde de var olan muskacı, büyücü kişiler, Orhan Kemal'in hikâyelerinde "dolandırıcı" olarak kendilerine yer bulmuşlardır.

Grev kitabında geçen "Telefon" hikâyesinde bir baba askere jandarma olarak giden oğlunu piyadeye geçirmesi için Arzuhalci İsmail Efendi'ye para verir. Çünkü İsmail Efendi'nin komutanla arası iyidir. Komutana rüşvet vererek oğlunu piyadeye geçirip askerliğini altı ay kısaltmak isteyen Köylü Mevlut, İsmail Efendi'ye güvenir ve istediği parayı verir. Ama İsmail Efendi adamı kandırır. Parayı kendi cebine atar. Köylü ortalığı ayağa kaldırsa da herkes İsmail Efendi'ye inanır. İsmail Efendi inanırlığını arttırmak için bir de köylüyü mahkemeye verir:

...

Mevlut'un iddialarının kanuni bir sebep teşkil etmeyeceği göz önünde tutulması ve açıkça arzuhalci İsmail'e hakaret ettiği şahitlerin sırasıyla yeminli vesikalarından anlaşılmalı olmakla diyerek, üç ay hapsine ve elli lira zararı manevi ile otuz sekiz buçuk kuruş mahkeme masrafının da kendisinden tahsiline, temyizi kabil olmak üzere karar vermiş ve Mevlut'u tevkif etmişti (Orhan Kemal 2007a: 58).

Köylü Mevlut, rüşvetle halletmeyi düşündüğü bu işte hem dolandırılır hem de suçlu olup hapis cezası alır. Oysa Mevlut'un rüşvet verip oğlunu jandarmada piyadeye geçirmek istemesinin sebebi fakirliktir. Piyade altı ay daha kısa bir askerliktir. Oğlu köyde çobandır. Askerden ne kadar erken gelirse o kadar erken çobanlığa geri dönecektir.

Işık Öğütçü'nün hazırladığı *Unutulmuş Öyküler* kitabında yer alan "Bilek Saati" hikâyesinde "kırk beşlik adam lokantalardan birinde garsonluk eden bu genç irisine kadın getireceğim diye bilek saatini almış" ama sonra kadın getirmemiş ve adamı dolandırmıştır (Orhan Kemal 2016: 303). Yazar burada kırk beşliğin bakışları ile ilgilenir. Çünkü adamın bakışları: "Ne yapayım, dolandırdım. Delikanlı haklı saate ihtiyacım vardı. Açtım. Satacaktım. Evime çoluk çocuğuma eklemek götürecektim. Para bulmam lazımdı. Buldum, dolandırdım" (Orhan Kemal 2016: 303) der gibiydi. Yazarı

etkileyen bu “korkunç” bakışlardır. Bu bakışlar yazara tanıdık gelmektedir. Çünkü Orhan Kemal de çoğu zaman geçim sıkıntısı çekmiştir.

Unutulmuş Öyküler kitabında bulunan “Kudretli Eller” hikâyesinde genç ve güzel kadın, kocasının her gece eğlenceye gitmesini önlemek için bir hocaya muska yazdırır. Ama muska işe yaramaz (Orhan Kemal, 2016: 326). Kandırılmanın hesabını sormak için muskacı hocanın odasına giden kadın, hoca ile birlikte olur. Böylece her gece kendisini aldatmaya giden ve buna bir türlü engel olamadığı kocasından da intikam almış olur.

Hikâyelerde dolandırıcılığın diğer suçlardan farklı olarak merkezde yer alan bir suç olduğu görülmektedir. Çoğu hikâyede suç, ikinci ya da üçüncü dereceden bir konu olurken; dolandırıcılık geçtiği hikâyelerde temel izlektir. Bunun esas sebebi geçim sıkıntısı çeken kişilerin kolay yoldan çok para kazanma isteğinin hikâyelerde fazlaca işlenen konular arasında olmasıdır.

2. Vücut Dokunulmazlığına Karşı İşlenen Suçlar: Yaralama

Hukuk sisteminde kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının bozulmasına neden olmak vücut dokunulmazlığına karşı işlenen suçlar başlığı altında değerlendirilir. Bu suçlar arasında kasten yaralama, insan üzerinde deney, organ veya doku ticareti sayılmaktadır (Çınar 2019: 2-5). Orhan Kemâl’in hikâyelerinde vücut dokunulmazlığı ihlalinin kavga ve dolayısıyla karşı tarafa zarar verme şeklinde gerçekleştiği görülmüştür.

Ekmek Kavgası’nda yer alan “Köpek Yavrusu” hikâyesinde çocukların eziyet ettikleri köpeği kurtarmak isteyen Hamal Mehmet Bey, kendisine saygısızlık eden çocuğa tokat atar. “Çocuğun avaz avaz haykırışı, etrafın yaygarası üzerine bir polisle iki bekçi koşarak geldiler. Esnafın da işbirliği ile karga yüzlü oğlan, Hamal Mehmet Bey’in elinden kurtarıldı ve ‘bir çocuğu cadde ortasında tokatlamak suçlusı’ adam, karakola sevk edildi” (Orhan Kemal 2014a: 21). Hikâyenin başından itibaren yazar, çocukları kaba saba anlatırken hamala “bey” demektedir. Bilinçli bir tercih olan bu sözcük, aslında alın teriyle ekmeğini kazanan, köpek yavrusuna yapılan eziyete kayıtsız kalmayan hamalı yüceltmek için kullanılmıştır. Hamal, kendisine taşla, karpuz kabuğuyla saldıran çocuklar arasında kalınca onlardan birine vurmaya zorunda kalır. Yavru köpeğin çığıllıklarına bakmayan, bir hamalın çocuklar arasında kalmasını umursamayan mahalleli, yazarın deyimiyle ‘karga yüzlü oğlan’ın bağırmasına gelir ve hamalı bekçiye teslim ederler. “Köpek Yavrusu” hikâyesi, suçun ve suçlunun belirsizleştiği hikâyelerden biridir.

Yağmur Yüklü Bulutlar kitabındaki “Simit” hikâyesinde bankadan kredi alıp arkadaşlarını meyhanelere götüren adamın, hesap ödeme başında arkadaşları ile kavga

edip karakolluk olması anlatılır. Gittiği her yerde hesabı kendisi ödemek ister. Arkadaşları hesap ödemeye çalışınca büyük bir kavga çıkar ve hepsi hapse atılır. Adam, hikâyesini hapiste de anlatmaya devam eder: “Şişede durduğu gibi durmuyor ki birader! Babadan, dededen gördük az buçuk, az buçuk da kendimizde var tabii. Huyum kurusun bir yere gidildi mi, illa ki hesabı ben görmeliyim. Görmedim mi kan tepeme sıçrar.” diyerek cezaevi çaycısına seslenir ve herkese çay ısmarlar (Orhan Kemal 1982b: 142). Çıkan kavgada hem yaralanmalar olur hem de meyhanedeki eşyalar zarar görür. Ama adam akıllanmaz. Bütün parasını bitirmesine, hapse düşmesine rağmen hâlâ etrafındakilere bir şeyler ısmarlama derdindedir.

Kırmızı Kúpeler'de yer alan “Dayak” hikâyesinde olay karakolda bitmez; aksine mutlu sonla biter. Karısının her istediğini yapan yine de onu mutlu edemeyen Hamdi, bir gece eve sarhoş gider ve karısını öldüresiye döver. Kadın ise bu durumdan mutlu olur. “O günden sonra ne bulaşık, ne yama, ne de söküük dikti ama, kantarcı şaraphanelerinin gediklişi, çamur bir alkolik oldu” (Orhan Kemal 1982a: 247). Hikâyede kadının şiddet görmesi yazar tarafından eleştirilmez. Yazarın eleştirdiği karısının her isteğini yapıp bir de azar işiten adamın tutumudur.

Sarhoşlar kitabında yer alan “Sevda” hikâyesinde Kemal, fakir bir kızla gönül eğlendirmektedir. Ama evlilik vadiyle kandırdığı bu kızdaki kısa zamanda sıkılır ve onu ortada bırakır. Kızın haline acıyıp ona yardım eden Kemal'in arkadaşı Süleyman kızın sevgisini kazanır. Kız, Kemal'den vazgeçmiş ve Süleyman'la evlenmek istemektedir. Kemal, kızın nüfus kâğıdını Süleyman'a vermek üzereyken kavga başlar: “Nüfus kâğıdını almak için uzanırken, bir yumruk, bir yumruk daha. Karlara sırtüstü devrildi, burnundan kan boşandı. Ölse bile vız gelirdi artık” (Orhan Kemal 2007b: 97). Hikâye Kemal ve Süleyman'ın bir kız için şiddetli kavga etmeli ile sona ermiştir. Kemal, hırsından Süleyman'ı öldüresiye döverken; kambur ve zayıf olan Süleyman ona karşı koyamaz. Ama kızın kendisiyle evlenmek istemesini öğrenmenin verdiği mutlulukla acılarını da hissetmez.

Sarhoşlar kitabında yer alan bir diğer hikâye “Tokat”ta aç ve parasız olarak girdiği kahvede sigara içen ve Kör Salih'in üzerine dumanını üfleyen ama sigarasından vermeyen adamla kavgası anlatılır. Adama tokat atan Kör Salih'tir. Çünkü adamın etrafına ilgisiz olmasına, üstelik Kör Salih'e sigara vermeyip bir de dumanı ona göndermesine bozulmuştur (Orhan Kemal, 2007b: 123). Kör Salih, işsizliğinin ve parasızlığının acısını kahvede hiç tanımadığı bir adamı döverek çıkarmaya çalışmıştır. Ama bu durum işleri daha da kötüleştirmiş ve geceyi nezarethanede geçirmek zorunda kalmıştır.

Önce Ekmek hikâye kitabında bulunan “Bir Çocuk” hikâyesinde aç ve parasız halde sokaklarda üşüyen bir çocuğun ısınmak için hapse girme planları yapması anlatılır. İstiklal Caddesinde yürürken bir lokantanın camlarından içeriye bakmaya

başlar. Müşterilerden biri bu çocuktan rahatsız olur ve garsona kovmasını söyler: “Kov şu piçi ordan!” (Orhan Kemal 2013: 13). Başka bir müşteri çocuğa yapılan bu davranıştan rahatsız olur ve iki müşteri arasında kavga başlar. Bekçilerin ve polislerin gelmesi ile kavga karakolda biter (Orhan Kemal 2013: 14). Ailesi ya da gidecek evi olmayan fakir, aç ve çaresiz sokak çocuklarının hayatı Orhan Kemal’in hikâyelerinde kendisine geniş yer bulur. Sokak çocuklarının bu çaresizliği kimi zaman onları ısınmak için hapse girmeyi bir çözüm gibi görmeye iter.

Önce *Ekmek*’te yer alan “Bilet” hikâyesinde otobüste bileti olmayan ve biletçiye zorluk çıkararak adamla, onu uyaran adam arasında kavga çıkar. Otobüs şoförü bu iki adamı araçtan indirir. Biletçi: “Rica ederim inin arabadan da kozunuzu dışarıda pay edin!” (Orhan Kemal 2013: 101). Polisler kavgaya müdahale eder ve olay karakolda biter. Her iki tarafta birbirinden şikâyetçi olur.

Kırmızı Kúpeler’deki “Santimci” hikâyesi bir adam yaralama hikâyesidir. Süreyya arkasından “atıp tutan” arkadaşını bıçaklar ve hapisaneye girer. Ama arkadaşını öldürmeyip yaralı bıraktığı için herkes Süreyya ile dalga geçer; adı santimciye çıkar. O da pusu kurup arkadaşı Cevdet’i beklemeye başlar. Bu sefer niyeti onu tamamen öldürmektir (Orhan Kemal 1982a: 227). Mahkemede karşılaştığı “kravatlı” bir adamdan azar işitince korkup kaçar. Aslında katil olma niyetiyle mahkemeye gelen bu genç adamı korkutan cinayet fikri değil; kravatlı bir adamdır.

Orhan Kemal’in hikâyelerinde geçen kavgalar bazen yaralanma, bazen eşyaya zarar verme, bazen de toplum huzurunu bozma ile sonuçlanmıştır. Kavgaların ortaya çıkış nedenlerine bakıldığında yanlış anlaşılmalara, parasızlık, kadın meselesi, haksızlığa uğramanın verdiği gerginlikler görülmektedir. Kavgaya sebep olan kişilerin pişman olup olmadığı, duyguları, düşünceleri hikâyelerde geçmemektedir.

3. Cinsel Dokunulmazlığa Karşı İşlenen Suçlar: Taciz, Tecavüz ve Reşit Olmayanla İlişki

Orhan Kemal’in hikâyelerinde sayıca az olmalarına rağmen taciz, tecavüz ve kız çocukları ile ilişkiler tespit edilmiştir. Diğer suç çeşitlerinden farklı olarak yazar cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar da yüzeysel de olsa suçlu ve mağdurun duygu durumlarına yer vermiştir.

Yağmur Yüklü Bulutlar kitabında bulunan “Geç Kalma Erken Gel” hikâyesinde kocasının eve her gece geç gelmesine sinirlenen kadının gece vakti dışarı çıkıp sarhoştan laf işitmesi, tacize uğraması ve bekçi yardımıyla kurtulması anlatılır (Orhan Kemal 1982b: 21). Kadın, kocasını kıskandırmak için gece dışarıya çıkar ama evine gitmek istediği arkadaşını evde bulamaz. Geri dönerken bir sarhoşla karşılaşır: “Sist... Zilli. Ne kaçıyorsun? Herkese şapur şapur da bize gelince... Mangır değil mi bizimki?”

Nah bak. Baksana ulan kayarto!” (Orhan Kemal 1982b: 21). Kadın çok korkup bekçiden yardım ister ama bekçi de “Namuslu kadının bu saatte burada işi ne?” diyerek kadını suçlarsa da sarhoş adamı kovar; kadın kurtulur. Kocasından intikam almak için çıktığı sokaktan tacize uğrayarak ayrılır.

Yağmur Yüklü Bulutlar kitabında bulunan “Fare Zehiri” hikâyesinde ailesinin geçimini sağlayan işçi bir kızın mahallenin erkekleri tarafından tecavüze uğrayıp intihar etmesi anlatılır. Eczanede çalışan kız güzelliği ile herkesin dikkatini çekmektedir. Sevgilisi olmayı kabul etmediği çocuk tarafından kaçırılır. “Sonrasını tahmin edersin. Kızda hayır bırakmamışlar. Polis, karakol, jandarma filan ama iş isten geçmiş. Hemen o günün akşamı da bir kutu fare zehiriyle...” (Orhan Kemal 1982b: 94). Kız yaşadığı bu felakete dayanamaz ve intihar eder. Yaşam enerjisi ve herkese iyi davranması ile anlatılan genç ve güzel kızın bu sonu çok çarpıcıdır.

Çamaşırcının Kızı kitabında bulunan “İki Kız” hikâyesinde yaşları küçük olduğu için fabrikadan çıkarılan iki kız arkadaşın fuhuş yaparak para kazanması anlatılır. Onlara müşteri gibi yaklaşan, hatta içlerinden birini seçen adam, kızların haline acır. Çünkü her iki kız da çok küçüktür. Ayrıca aileleri de kızlarının bu işi yaptığını bilir ama engel olmaz. Bu sırada “yakınlarda bir bekçi düdüğü” duyulur; kızlar telaşlanır (Orhan Kemal 1992: 38). Adam para verir ama kız çocuğuyla birlikte olmaz. Ama kızlara göre böylesi “enayinin biri”dir (Orhan Kemal 1992: 39). Bekçi düdüğüyle hızlıca kaçan kızlar, arkalarında düşünceli bir adam bırakırlar ama onlar bir enayi bıraktıklarını düşünürler. Kendi durumlarına üzölmek yerine adamın durumuyla dalga geçerler. Oysa adam, kız çocuklarının bu haline acımıştır.

Yağmur Yüklü Bulutlar'da geçen “Üç Onluk” hikâyesinde yaşını başını almış, evli, iki yetişkin evladı olan bir adamın küçük bir kızla birlikte olması anlatılmıştır. “Yan üstü kıvrılmış, çocuk avuçlarına hıçkırmakta olan kıza baktı. Neden ağlıyordu? Ya da hayır, elbette ağlayacaktı. Ama, şey... on beş mi demişti?” (Orhan Kemal 1982b: 179). Birlikte olduktan sonra yaşını öğrendiği, kızın ilk birlikteliği olduğunu anlayan adam paniğe kapılır. Cebinde sadece ellilik vardır. Kıza üç onluk vermek ister ama evdeki karısından da korkar. Küçük kız yaşadığı kısa süreli şoku atlattıktan sonra olanları düşünmeye başlar: “Yer yer yırtık külotunu çıkarmıştı birinde Bakırköylü Erol. Ağlamıştı, ‘yaşım küçük’ demiş, korkutmuştu. Yuh be, korkmuştu gencecik, sarışın oğlan da, şu moruk? ‘Kart eşek’ diye geçirdi” (Orhan Kemal 1982b: 181). Kız, yaşlı adamdan parasını alır ve teyzesini, kirlenmiş külotunu düşünerek evine gider. Yaşlı adam da kız da bu birlikteliğin üzerine düşünmek istemezler. Çünkü ikisi de durumdan rahatsız olmuşlardır ve unutmak istemektedirler.

Grev kitabında bulunan “El Kapısı (Pervin)” hikâyesinde eve besleme olarak küçük yaşta alınan Pervin, çok güzel bir kız olur. Evin yetişkin oğlanları her gece odasına gelmektedir. Bu durumu fark eden evin babası da kızın odasına gider ve

karısını hizmetçi ile aldatır (Orhan Kemal 2007a: 192). Karısına yakalanınca da hizmetçi kızı evden kovar ve kendini temize çıkarır.

Orhan Kemal'in hikâyelerinde cinsel suçlar laf atma, tecavüz ve küçük kızlarla ilişkiye giren erkekler şeklinde ortaya çıkmıştır. Suçu oluşturan nedenler üzerinde durulmamıştır. Laf atma olayının yaşandığı hikâyede yazar, bir kadının gece vakti süslenerek yalnız başına dışarı çıkmasının nelere yol açabileceğini göstermek istemiştir. Tecavüzün işlendiği hikâyede eczanede çalışan kızın, yüz vermediği erkek ve onun arkadaşları tarafından uğradığı vahşet anlatılır. Bu hikâyede yazar açıkça söylemese de tecavüzün sebebi erkeğin sürekli reddedilmeye dayanamayıp intikam almak istemesidir. Kızın intiharı ile sonuçlanan hikâyede tecavüzcülerin akıbeti, ceza alıp almamaları anlatılmaz. Reşit olmayan kızlarla cinsel ilişki konusu işçi mahallelerinin ve fakir ailelerin bir gerçeğidir. "İki Kız" hikâyesinde aileleri kızlarından para ister ama bu paranın hangi yolla kazanıldığı ile ilgilenmezler. "Üç Onluk" hikâyesinde ise ailesi olmadığı için teyzesi ile yaşayan, parası olmayan bir kızın yaşlı bir adamla birlikte olması anlatılmıştır. "El Kapısı (Pervin) hikâyesinde de küçük yaşta besleme olarak girdiği evde, evin erkekleri tarafından başlangıçta fiziksel tacize uğrayan, büyüdükçe cinsel birlikteliğe katlanmak zorunda kalan kızın yaşadıkları anlatılmıştır. Her üç hikâyede de parasızlık ve ailenin ilgisizliği ya da ailenin yokluğu kızları fuhuş yapmaya mecbur bırakmıştır.

4. Hayata Karşı İşlenen Suçlar: Cinayet

Cinayet ya da adam öldürme suçu hayata karşı işlenen suçlar arasındadır. Cinayet suçu hikâyelerde çok azdır ve planlanmadan, iş birliği olmadan, bir anlık öfke ile işlenmiş suçlardır. Hikâyelerde olayların cinayetle sonuçlanacak kadar kötüye gitmesinin sebebi rekabet, namus, kıskançlık gibi duygusal meselelerdir. Ayrıca kazara işlenen cinayet örnekleri de vardır.

Ekmek Kavgası'nda geçen "Revir Meydancısı Yusuf" hikâyesinde, Trakya'nın bir köyünde çobanlık yapan Yusuf, koyunlarını çalmaya gelen hırsızı öldürüp hapse girer. Hapishanede revir görevine getirilir ama orada her işe "suçlu" olduğu için Yusuf çağrılır ve sonunda Yusuf işlere yetişemez hale gelir. Bunun üzerine başgardıyan sinirlenir ve Yusufu revir görevinden alıp yeniden hapse gönderir (Orhan Kemal 2014a: 5). Revirdeki işlerin aksamasının sebebi Yusuf değildir. Ama suçlu olması Yusuf'u ezmek ve ötelemek için yeterlidir. Çünkü Yusuf'un hakkını araması mümkün değildir; katil olarak girdiği bu hapishanede, baştan kaybetmeye mahkûm edilmiştir.

Yağmur Yüklü Bulutlar'da yer alan "Kaatil" hikâyesinde rekabet uğruna Mustafa, yakın arkadaşı Haydar'ı öldürür. Hikâyede Mustafa'nın mahkeme salonundaki hali anlatılır. Haydar kasaptır ve dükkânı vardır. Mustafa ise celep yani canlı büyük ve küçükbaş hayvan satıcısıdır. Ama Mustafa da kasap dükkânı açınca iki arkadaşın arası

bozular. Mustafa, Haydar'ı öldürdüğü için; Haydar'ın yakınlarının da kendisini öldürmesinden korkmaktadır. Bu yüzden sürekli "Beni öldürecekler" (Orhan Kemal, 1982b: 34) diye bağırır. Hikâyede Mustafa, arkadaşını öldürdüğü için pişmanlık yaşamaz. Tek düşündüğü Haydar'ın yakınları tarafından öldürülmemektir. Oysa mahkeme salonunda karısı, küçük çocukları, arkadaşının karısı ve onun çocukları vardır. Ama Mustafa bunların hiçbirini görmez.

Yağmur Yüklü Bulutlar kitabında yer alan hikâyelerden biri olan "Yırtıcı Kuş"ta kocası tarafından terk edilen kadın, üvey oğlu Ahmet'i öldürmüştür. Ama bu cinayet kadının çok korkmasına ve biraz da aklını kaçırmasına neden olmuştur. Suçu kocasının hâlihazırda birlikte yaşadığı ve kendisini terk etmesine sebep olan kadının üzerine atmaya çalışmaktadır. Ama konuştuğu kadını ele verir. Tanımadığı bir adamdan yardım ister: "Korkuyorum. Kulun, kölen olurum senin, hiç kimsem yok. Beni evinde sakla. Senin her hizmetini görürüm" (Orhan Kemal 1982b: 267) diyerek polislerden kaçmak istemektedir. Boğduğu üvey oğlunun cesedini odunluğa saklamıştır. Ama altı aydır kocasından ayrı olduğu için bu cinayetin diğer kadına kalacağına inanmaktadır. Bu hikâyede kadının cinayet işleminin sebebi kocasının kendisini bırakıp hem ondan daha çirkin hem de ev işleri bilmeyen "pis" bir kadını tercih etmesinin verdiği kıskançlık duygusudur.

Çamaşırcının Kızı'nda yer alan "Recep" hikâyesinde Recep, harmanda beklerken, komşu harmanın sahibi Hüseyin ile kavgaya tutuşur. Aslında Recep küçük bir çocuktur. Hüseyin ise yetişkin bir adamdır. Recep, Hüseyin'in dayaklarından kendini korumak için "sustalısını" karanlığa rastgele savurur ve yanlışlıkla Hüseyin'i öldürür (Orhan Kemal, 1992: 59). Küçük bir çocuk olan Recep, geçim derdiyle çalışmak ve ailesine yardım etmek zorunda kaldığı için katil olur ve hapse girer.

Önce Ekmek'te geçen "Mavi Taşlı Küpe" hikâyesinde genç ve güzel kadın, görücü usulü bir adamla evlendirilişi ve kocasını öldürmesi anlatılır. Evlendiği adam, kadına elini sürmez. Bu durum kadının gururuna dokunur ve kocasını çırakla aldattır. Bir gün adam, çırağı ve karısını yatakta yakalar. Ama kadın eline bıçak alıp adamı bütün mahallede kovalar. "Kovalamıştı adamı danalar gibi. Esnaf lanet etmişti kaçışına adamın. Yetişmiş, sırtından vurmuş, yere yuvarlamıştı. Ondan sonrası tozdu, dumandı, kadınlar koğuşunun yarı karanlık loşluğu" (Orhan Kemal 2013: 42). Hapishaneden çıktıktan sonra kadın, hayatına erkek gibi devam eder; arabacılık yaparak ekmek parasını kazanır.

5. Diğer Suçlar

Bu bölümde hikâyelerde yer alan çeşitli suç örnekleri şu başlıklar altında incelenmiştir: çocuk işçiler ve çocuk suçlular, kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma,

aynı hikâyede geçen çeşitli suç örnekleri, rüşvet ve yalancı şahitlik, grev ve iş cinayeti, siyasi suçlar.

5.1. Çocuk İşçiler ve Çocuk Suçlular

Orhan Kemal'in hikâyelerinde ezilen çocuk işçiler çokça görülür. Fakirlik, ailenin ilgisizliği hatta aile yokluğu, anne ya da babadan birinin hapiste olması ya da çalışamayacak durumda olması evin çocuklarının küçük yaşta işçi olmasına neden olur. Çalışma hayatının acımasızlığı, yasaya aykırı çalışma koşulları, çalışmaya mecbur olan ve kaçak olarak çalıştığı için hakkını arayamayan çocuk işçiler kimi zaman suça da bulaşırlar. Fakirlik ve geçim derdi suç işlemenin temel sebebi olur. Kimsesiz ve sahipsiz olmaları iftiraya uğramalarına neden olur. Bu bölümde suç işleyen, suçtan etkilenen ya da suça alet olan çocuklar tespit edilip değerlendirilmiştir.

Ekmek Kavgası kitabında geçen “Uyku” hikâyesinde fabrikada yasaya aykırı olarak fazla mesaiye kalan çocuk işçilerin zorlanması, çektiği eziyetler anlatılmıştır. Çocukların uykusuzluğa dayanamayan hallerine üzülen Celal Usta, çocukların kaytarmasına göz yumduğu için ustabaşından azar işitir. Bunun üzerine Celal Usta: “Çoluk çocuğun anasını ağlatıyorsunuz. Hükümet İş Kanunu yapar, günde sekiz saat mesai kabul eder, siz fakir fukarayı on sekiz saat çalıştırırsınız. Bu mu namus?” (Orhan Kemal 2014a: 80) diyerek ustabaşını dolayısıyla fabrikayı tehdit etmiş olur.

“Uyku” hikâyesinde suçu işleyen fabrikadır. İş Kanuna göre gece birde kapanması gereken fabrikayı sabaha kadar çalıştırmak için bütün camları kapatılır. Fabrika sesi dışarıdan işitilmesin ve ceza almasın diye yaz sığağında işçiler camları kapalı ve havasız fabrikada kanuna aykırı şekilde çalışmaya mecbur edilir (Orhan Kemal 2014a: 74). Aslında detaylara bakıldığında bilinçli ve planlı bir suç görülmektedir.

Fabrikanın maddi şartları, mekân, makineler, yapılan işin kendisi, bunlara sıkı sıkıya bağlı ilişkiler, insanları değişik hâl ve tavırlara girmeye mecbur eder. İçinde bulunan şartlar, kişilerin davranışlarını basitleştirir ve kabalaştırır (Kaplan, 2014: 252). Bu yüzden ustabaşı, bu zor şartlara ve uykusuzluğa dayanamayan çocuklara bağırır; hatta onlara vurur. Böylece işlenen suç pek çok suç ortağı arasında pay edilir. Çocuklardan sorumlu, onlara acısa da bu haksızlığa para karşılığı susan Celal Usta, çocukları ve işçileri düşünmeyen, tek derdi fabrikada çarkların dönmesi olan ustabaşı ve her şeyin esas sebebi olan, işçinin uykusunu bile kayıp olarak gören fabrika sahibi suçlular arasındadır.

Yine *Ekmek Kavgası* kitabında yer alan “Çocuk Ali” hikâyesinde kömür yakarken ormanı tutuşturan köylüler, para karşılığı suçu on iki yaşındaki Ali'ye atarlar. Ali çocuk olduğu için daha az ceza alır diye düşünürler. Koruculara da rüşvet verilerek olay kapatılır ve Ali hapse girer (Orhan Kemal 2014a: 106). Ali, çocuk aklıyla üzerine

atılan suça değil de annesini yaz günü, yapılacak pek çok iş varken yalnız bıraktığına üzülür. Ali, bu hikâyenin gerçek suçlusu değildir aksine mağdurdur.

Çocukların suçlu ya da suçun mağduru olarak yer aldığı bu hikâyelerde ekonomik nedenler işlenen suçların esas sorumlusudur. Yaşlarından ve boylarından beklenmeyecek bir yükün altına giren çocuklar, çoğu zaman suçun farkında değildirler. “Çocuk Ali” hikâyesinde haksız yere hapse giren Ali, annesini ve tarlasını düşünmektedir. Fabrikada zor şartlarda çalışan çocuklar alacakları fazla mesaiye sevinmektedir. İşçi kanunundan haberleri yoktur.

5.2. Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Bırakma

Orhan Kemal'in hikâyelerinde gerçek manasıyla kişinin hürriyetinden yoksun bırakıldığı örneklerle rastlanmaz. Ama “Kız Evlat” ve “Cünha” hikâyesinde kız kaçırma, ortaya çıkan sorunlar ve buna bağlı yanlış anlaşılmalara anlatıldığı için bu başlık altında incelenmiştir.

Yağmur Yüklü Bulutlar kitabında yer alan bir başka hikâye “Kız Evlat”ta bir anne, kızıyla bütün geceyi sandalda geçiren oğlanı şikâyet eder. Mahkemede geçen hikâyede oğlan da kız da halinden memnundur. “Genç adamsa, sonu nasıl olsa kendi lehine biteceğinden bir yerli film jönü kadar mağrur, hatta kahraman, geldi, hayranı iki kızı başıyla şöyle bir selamlayıp mahkeme salonuna girdi” (Orhan Kemal 1982b: 25). Anne şikâyetçidir ama kızının oğlana âşık olduğu her halinden bellidir. Kızı zorla yanında tutmadığı için oğlan da ceza almayacağından emindir.

EkmeK Kavgası'nda geçen “Cünha” hikâyesinde karısı Ömer tarafından defalarca kaçırılan ve her defasında karısını Ömer'den geri alan adam, ilçe mahkemesine gelir ve resmi nikâhın nasıl kıyılacağını öğrenmeye çalışır. Çünkü resmi nikâh kıyılırsa, Ömer bir daha karısını kaçırdığında onu şikâyet edip tutuklatacaktır. Bu aklı ona “taşeronun kâtip” vermiştir:

Sonra bizim taşeronun kâtibi var, senden iyi olmasın, kravatı muravatı yok o, eyi kâtip, Allah için. Didi ki: Bu böyle olmaz İsmayıl. Bu avrat senin avradınsa nikâh kıydır şuna. O zaman Omar kaçıramaz! Kaçırırsa cünhalı düşer, didi. Ben de şöyle bir furdum zihnime, ulan İsmayıl, didim, şu iti cünhalı düşür de aklı başına gelsin. Nikâh kıydım mı avradı salacam. Erkekse kaçırırsın (Orhan Kemal 2014a: 119).

Adam bunları anlatırken ondan para koparabileceğini anlayan iki kâtip nikâh işlemlerini halletme başında kavgaya tutuşur; o karmaşa içinde de kadın yeniden kaçır. Aslında karısı zorla kaçırılmamıştır. İsteyerek Ömer'e kaçmış ama her kaçtığında imam nikâhlı kocası tarafından zorla geri getirilmiştir.

Kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma suçu aslında bir kişinin zorla kaçırılmasıdır. Hikâyelerde gerçeklerle yüzleşmek istemeyen kahraman, zorla kaçırılmaya inanmak

ister. "Kız Evlat" hikâyesinde anne, kızının bir erkekle sandalda geceyi isteyerek geçirdiğine inanmak istemez ve mahkemeye başvurur. "Cünha" hikâyesinde İsmail'in karısı kendi isteğiyle Ömer'le kaçar. Ama İsmail karısının zorla kaçırıldığına inanır. Bu yüzden resmi nikâh kıymak ve Ömer'i hapse attırmak ister.

5.3. Aynı Hikâyede Geçen Çeşitli Suç Örnekleri

Orhan Kemal'in hikâyelerinde hapishane mekân olarak sıkça geçmektedir. Hapishanenin mekân olarak geçtiği hikâyelerde yazar suçluların işlediği suçlar üzerinde durmaz. Onun göstermek istediği hapishane yaşamıdır. Bu başlık altında birer cümleyle geçirilen suçlar ve suçlular incelenmiştir.

Yağmur Yüklü Bulutlar kitabında yer alan "Dünyada Harp Vardı" hapishanede geçen bir hikâyedir. Hapishanede pek çok mahkûm ve buna bağlı olarak çeşitli suç örnekleri vardır. Necati ile Kosti, Beyoğlu sinemasını soymaya çalıştıkları için tutuklanmışlardır. Bobi Niyazi'nin suçu esrar satmaktır. Cezaevine farklı cezaevlerinden suçlular sürgün olarak gelmektedir. Hapiste de dışarıda da şartlar çok kötüdür; çünkü dünyada harp vardır. "Dünyada harp vardı, cezaevinde açlar, çıplaklar, yarım somun, bir esrarlı cigara için cana kıyıyorlardı..." (Orhan Kemal 1982b: 285). Yazar, suçlarını birer kelimeyle söyleyip geçtiği bu hikâyede İkinci Dünya Savaşı'nın hapishane ortamını ve mahkûmları nasıl etkilediğini anlatmıştır.

72. *Koğuş* hikâyesi Orhan Kemal'in en önemli hikâyeleri arasındadır. Hapishanede ve özellikle de 72. koğuşta geçen hikâyede çeşitli suçlular ve dolayısıyla da çeşitli suçlar vardır. Hırsızlık, cinayet, kumar gibi suçlardan içeriye giren mahkûmların en fakirleri 72. koğuşadılar. "72. Koğuş, bütün cezaevlerinde olduğu gibi cezaevinin en yoksul, yoksul olduğu için de en pis koğuşuydu"(s.16). Mahkûmlardan İzmirli, Recep ve Kaya Ali hırsız (s.4), Ahmet Kaptan ve Berbat katildir (s.5). Bunun dışında hapishanede kumar oynayan mahkûmları da görürüz ama suçları, hapishaneye girme nedenlerine hikâyede yer verilmez.

Bu başlık altında incelediğimiz hikâyelerde suça ve suçluya dair detaylar çok azdır. Ama en nihayetinde ceza kanuna göre suç kabul edilen eylemler bulunduğu için incelenmişlerdir.

5.4. Rüşvet ve Yalancı Şahitlik

Hikâyelerde rüşvet ve yalancı şahitlik "küçük insan"ın sorunlarını kolay yoldan çözmeye çalışma mücadelesidir. Kazandığı parayı az bulan, kolay yoldan para kazanmak isteyen ya da daha fazla para için biraz "para yedirmek" gerektiğine inan hikâye kahramanları rüşvet almış, rüşvet vermiş, yalancı şahitliğe başvurmuştur.

Çamaşırcının Kızı'nda yer alan "Eski Gardiyan"da ismi hikâyede yer almayan gardiyan, mahkûmlardan birine rüşvet karşılığı afyon getirirken suçüstü yakalanır. Hem görevinden atılır hem de hapis yatar. Dışarı çıktığında ise parası yoktur (Orhan Kemal, 1992: 47). Daha fazla para kazanmak için mesleğini kullanan ve hapishaneye esrar sokan gardiyan, beğenmediği ve az bulduğu maaşından da olmuştur.

Grev adlı hikâye kitabında bulunan "Sıtma (Hacet Kapısı)" hikâyesinde kocası ölen kadın, oğlunu da alıp şehre göç eder. Oğlunu bir fabrikaya sokmak ister ama "kafa kâğıdı" yoktur. Kafa kağıdı almak için yalancı şahitlere para vererek mahkemeyi kandırır:

Ne yapacaktı şimdi? Aksi şeytana lanet okuyarak, başörtüsünü çözüp çenesinin altında üst üste, sinirli sinirli bağlayarak çıktı., şehrin yolunu tuttu. Şehirde tilkiden kurnaz istidacılara paralar kaptıra, dilekçeler yazdırı, pullar yapıştırı, ilmühabeler çıkarta mahkemeye dayandı. Mahkeme şahit istemişti. İstidacılardan yardımıyla iki yalancı tanık. Güç bela kafa kâğıdını eline aldı, vardı fabrikaya (Orhan Kemal 2007a: 203).

İki çocuğuyla şehirde işsiz ve parasız kalan kadın, ne yaptıysa da oğlunu fabrikaya işe sokmayı başaramaz. Doktor, kadının bütün yalvarmalarına rağmen çocuğa hastalıklı raporu verir ve kadının bütün kapılarını kapanmış olur.

Hikâyelerde görüldüğü gibi kahramanlar suç niyetiyle hareket etmezler. Düzen böyle olduğu için, başkaları da aynısını yaptığı için suça bulaşır.

5.5. Grev ve İş Cinayeti

İşçilerin hayatı Orhan Kemal'in temel konuları arasında yer almaktadır. Zor şartlarda çalışan, haklarından habersiz ya da onları nasıl kazanacağını bilmeyen, otoritenin her zaman patrondan yana tavır aldığı hikâyelerde işçiler çeşitli zorluklar yaşamaktadırlar.

"Grev" hikâyesinde işçiler grev yaparlar. Ama yasalara göre grev yasaktır. Patron polisleri çağırır ve grevin öncülerini tutuklanır. "Az sonra, başkomiser ile birlikte yirmi kadar bekçi, polis fabrikadan içeri telaşla girdiler. Coplar çekilmiş, kaşlar çatılmış, suratlar asılmıştı. Dokumahaneyi kordon altına aldılar" (Orhan Kemal 2007a: 8). İşçilerin başkaldırmasının ülkeyi karıştıracağına inandıkları için bu işe liderlik eden herkesi polisler tutuklarlar. İşçilerin çok küçük bir isyanı bile ilçenin kaymakamını, ilçe emniyet müdürünü, patronları, bekçileri harekete geçirir. Aslında ortada bir suç ya da suçlu olmamasına rağmen bazı işçiler tutuklanır. Oysa tek suçlu, işçileri çok az paraya çalıştıran patronudur.

Unutulmuş Öyküler'de yer alan bir diğer hikâye "Güllü"de bir iş cinayetini anlatır. Genç ve güzel Güllü, fabrikada çalışırken kopan kayış yüzünden parçalara ayrılır.

Fabrikada kimse sorumluluk almak istemez. Ustabaşı “Yok ağa! Size seksen kere söyledik. Hem yazılı, hem sözlü raporlar verdik. Şu kayışı değiştirin, dedik. Orali olmadınız. Ben mesul olamam” (Orhan Kemal 2016: 76). Fabrikada bu iş cinayetinin sorumlusu bulunamaz ama Güllü’nün eşine bir miktar para verilir ve dava kapatılır. Dolaylı yoldan fabrika suçu kabullenir fakat sorunu parayla çözer; cezalandırılacak kimse bulunamaz.

“Grev” ve “Güllü” hikâyesinde asıl suçlu fabrika, patron ve otoritedir; mağdur olan ise işçidir. Ama kurulu düzen bazen zor kullanarak polis yoluyla, bazen yasalardaki açıklardan yararlanarak parayla suçluyu değiştirmiş gibi yapmaktadır.

5.6. Siyasi Suçlar

Hikâyelerde siyasi suçların detayları üzerinde durulmaz. Yazar siyasi suç denilen eylemlerin trajik ve komik yönleri üzerinde durur.

Grev kitabında yer alan “Nurettin Şadan Bey” hikâyesi bir hapisane hikâyesidir. Nurettin Şadan “Türklüğe hakaret” ettiği için tutuklanmıştır (Orhan Kemal, 2007a: 17). Nurettin Şadan ise koğuş ve hapisane gerçeklerinden uzaktır: “Koğuştaki bir mahpusun bacağını gördüm, tesadüfen... Lakin ne bacak! Bileğim kalınlığında, kara, kuru, kıllı, iğrenç!” (Orhan Kemal 2007a: 19). Nurettin Şadan kitap okuduğu ve iyi giyindiği için hapisanede özel bir muamele bekler ama beklediğini göremez.

Unutulmuş Öyküler’de bulunan “Bir Genç Münevver” hikâyesinde yüzde “daha tüy tüs” olmayan genç, siyasi suçlu olduğu için tutuklanır (Orhan Kemal 2016: 15). Jandarmalar bu siyasi suçluya çok kötü davranırlar. Suçuna dair ayrıntılar hikâyede yer almaz.

“Nurettin Şadan Bey” hikâyesinde Türklüğe hakaret suçunu işlediği için hor görülen mahkûmun hapisane gerçekliği ile yüzleşmesi anlatılırken; “Bir Genç Münevver”de yaşı çok küçük olan bir gence siyasi suçlu denilerek yapılan işkenceler anlatılmaktadır.

6. Suçu Anlatılmayan Suçlular

Orhan Kemal’in hikâyelerinde hapisane mekân olarak sıklıkla geçmektedir. Ama her hapisane hikâyesinde orada suçlu olarak bulunan kişilerin suçlarından ya da hapse düşme sebeplerinden bahsedilmez. Çünkü yazarın bu hikâyelerinde göstermek istediği suçluların hapisanedeki gündelik yaşam koşullarıdır.

Ekmek Kavgası kitabında yer alan “Ekmek, Sabun ve Aşk” hikâyesi bir hapisanede geçmektedir. Galip isimli genç gardiyan, hapiste kitap okuyan ve şiir yazan bir mahkûmla arkadaş olur. Mahkûm, Galip’e kitaplar verir; aşk hakkında konuşurlar (Orhan Kemal 2014a: 23). Hikâye Galip’in üzerine kuruludur. Bu yüzden

de onun arkadaş olduğu mahkûmun sadece suçlu olduğunu öğreniriz; ama yazar bize suçunu söylemez. Sadece ismini vermediği bu mahkûmun kitap okumasından, kitap yazmasından, etrafındakilerle bilgili konuşmasından dönemin siyasi ya da düşünce suçu sayılan sebeplerden ötürü hapse girdiğini tahmin edebiliriz.

Yağmur Yüklü Bulutlar'da yer alan “Birtakım İnsanlar” hikâyesi hapishane hikâyesidir. Mahkûmlardan Emin ve Kaya Ali karnını doyurmak ve sıcak bir ortamda rahat bir uyku uyumak için revire gitmeye çalışırlar (Orhan Kemal 1982b: 61). Ama hangi suçlardan hapse girdikleri hikâyede anlatılmaz.

Çamaşırcının Kızı kitabındaki “Ayşe ile Fatma” hikâyesi de bir hapishanede geçer. Ayşe ile Fatma anneleri yüzünden hapishanede zaman geçiren iki kız çocuğudur. Mahkûmlardan biriyle arkadaş olurlar (Orhan Kemal 1992: 42). Başta Ayşe ile Fatma'nın arkadaş olduğu revirde yatan suçlu olmak üzere hikâyedeki mahkûmların suçları anlatılmaz. Okuyucu suçunu bilmediği bu mahkûmların yalnızca hapishane yaşamına tanık olur.

Hapishane hikâyelerinin sayıca fazla olması ama suç ya da suçluluk üzerinde durulmaması yazarın bilinçli bir tercihi olarak görülebilir. Yazar, hapishane hikâyelerinde oradaki yaşayışı ve mahkûmların insani yönlerini sergilemek istemektedir. İşledikleri suçlar ikinci plandadır.

Sonuç

Orhan Kemal'in hikâyelerinde suç ve suçlu çeşitleri kendine geniş yer bulmuştur. Geçim derdiyle uğraşan küçük insanların suç işlemesi hayatın olağan akışı içerisinde kendiliğinden gerçekleşmektedir. Yazar hikâyelerinde suçu, suç aletini ya da suçluyu çoğu zaman temel izlek olarak işlemez. Yazarın “suç” unsurunu içeren hikâyelerinde gösterilmek istenen toplumun ikiyüzlülüğüdür. Hırsızlığın geçtiği hikâyelerde hırsızlık suçu değil; otoritenin tavrı eleştirilmiştir. Yazar, “Bekçi Ali” ve “Necati” hikâyelerinde hırsızlığı yapan kişileri değil; onlar üzerinde tahakküm kuran bekçi ve gardiyanın tavrını eleştirir. Dolandırıcılığın geçtiği suçlarda hikâye, dolandırılan kişilere odaklanır. Çaresizlikten muskaya, büyüye inanmak; yaşına başına bakmadan güzel bir kadınla birlikte olacağına inanmak; işi görülsün diye rüşvetle sorunları çözeceğine inanmak dolandırıcılara yaramıştır. Oysa hikâyelerin esas suçlusu bunlara safça inanan, olay açığa çıktığında bile inanmaya devam eden kişilerdir.

Hikâyelerde geçen suç çeşitlerine bakıldığında bunların plansız, organize olmayan, önceden tasarlanmamış hayatın doğal akışı içerisinde gerçekleşen suçlar olduğu görülmektedir. Suçlar hikâyelerde birkaç istisna dışında tek kişiden oluşmaktadır.

Orhan Kemal, hikâyelerinde suçlu ve mağdur psikolojisi üzerinde durmaz. Suçluların hangi duygu ve düşünceyle suç işlediği; sonrasında suçlunun ve mağdurun neler hissettiğine hikâyelerin çoğunda yer verilmez. Bunun tek istisnası cinsel suçlardır. Tecavüze uğrayan işçi kızın intiharı, küçük kızın haline üzülp para veren ama onunla birlikte olmayan adamın durumu buna örnektir.

Suç işleme nedenlerine bakıldığında hikâyelerde suça iten esas neden geçim derdidir. Özellikle dolandırıcılığın ve hırsızlığın sebebi fakirliktir. Suçluların cinsiyetlerine bakıldığında erkek suçluların sayıca fazla olduğu görülmektedir. Kadın ve çocuk suçlular, hikâyelerde sayıca daha azdır. Çünkü kadın ve çocuklar daha çok mağdur olan tarafta yer almışlardır.

İncelediğimiz hikâyelerde suçundan hiç bahsedilmeyen suçlular vardır. Özellikle cezaevinde geçen ve cezaevi hayatının anlatıldığı hikâyelerde mahkûmların suçları değil; gündelik yaşamları anlatılmıştır. Suçluların insani yönleri üzerinde durulmuştur.

Hikâyelerde suç işleyen hikâye kişileri çoğu zaman kötülükten uzak kişilerdir. Hayat şartları, işsizlik, parasızlık, açlık, cinsel zayıflıklar gibi temel ihtiyaçlar, hikâye kişilerini suça iten nedenlerdir. Bu yüzden hikâyelerde çoğu zaman suçlu, mağdur olan kişidir.

Sonuç olarak Orhan Kemal'in "küçük insanları" kimi zaman hayatta kalmak için suça da bulaşmışlardır. Toplumcu gerçekçi bir bakış açısıyla yaşadığı çağı anlatan yazar, suç ve suçluya da eserlerinde yer vermiştir. Ama suçlulara karşı ahlakçı bir tutum takınmamıştır. Orhan Kemal, suçun ve suçlunun hikâyesini anlatmış; yargılamayı ya da onlara merhamet etmeyi okuyucuya bırakmıştır.

Kaynakça

- Altınkaynak, Hikmet (2000). *Orhan Kemal'in Hikâyeciliği*. İstanbul: Adam Yayınları.
- Bakır, Sinan (2018). *Orhan Kemal'in Hikâye Dünyası*. Ankara: Hece Yayınları.
- Bezirci, Asım (1980). *1950 Sonrasında Hikâyecilerimiz Eleştiriler – Konuşmalar*. İstanbul: ABeCe Yayınları.
- Bezirci, Asım (1984). *Orhan Kemal Hayatı Sanat Anlayışı Hikâyeleri Romanları Oyunları Anıları*. Ankara: Tekin Yayınevi.
- Canter, David (2011). *Suç Psikolojisi*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Çınar, M. Fatih (2019). “Ceza 12. Bölüm Kişilere Karşı Suçlar”. https://www.academia.edu/38491318/CEZA_12._B%C3%B6l%C3%BCm_Ki%C5%9Filere_Kar%C5%9F%C4%B1_Su%C3%A7lar.pdf [erişim tarihi: 24.07.2020]
- Eliuz, Ülkü (2004). *Orhan Kemal'in Romanlarında Yapı ve İzlek*. Doktora Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi.
- Enginün, İnci (2008). *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Hafizoğullar, Zeki ve Güngör, Devrim (2007). “Türk Ceza Hukukunda Suçların Tasnifi”. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* 69: 21-50.
- Kaplan, Mehmet (2014). *Hikâye Tahlilleri*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Kudret, Cevdet (2016). *Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman Tanzimat Meşrutiyet Cumhuriyet 1859 - 1959*. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Orhan Kemal (1982a). *Kırmızı Kúpeler*. İstanbul: Tekin Yayınevi.
- Orhan Kemal (1982b). *Yağmur Yüklü Bulutlar*. İstanbul: Tekin Yayınevi.
- Orhan Kemal (1992). *Çamaşırıcının Kızı*. İstanbul: Tekin Yayınevi.
- Orhan Kemal (2007a). *Grev*. İstanbul: Everest Yayınları.
- Orhan Kemal (2007b). *Sarhoşlar*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Orhan Kemal (2013). *Önce Ekmek*. İstanbul: Everest Yayınları.
- Orhan Kemal (2014a). *Ekmek Kavgası*. İstanbul: Everest Yayınları.
- Orhan Kemal (2014b). *72. Koşuş*. İstanbul: Everest Yayınları.
- Orhan Kemal (2016). *Unutulmuş Öyküler*. hzl. Işık Öğütçü. İstanbul: Everest Yayınları.
- Tanpınar, Ahmet Hamdi (2007). *Edebiyat Üzerine Makaleler*. İstanbul: Dergâh Yayınları.